HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת אלא אמר אביי בשל חוליות אי הכי מ"ט דר"ש בן לקיש דשרי מאי חוליות כעין חוליות דאית בה חידקי הלכך [א]חוליות בין גדולה בין קטנה אסורה לטלטלה גדולה נמי דאית בה חידקי גזירה אטו גדולה דחוליות כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי [ב]מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן ומי א"ר יוחנן הכי והאמר ר׳ יוחנן א)הלכה כסתם משנה ותנן ב)מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אין עליה מעות שריא ואע"ג דהוו עליה ביה"ש א"ר זירא תהא משנתינו שלא היו עליה מעות כל ביה"ש שלא לשבור דבריו של ר׳ יוחנן א"ר יהושע בן לוי פעם אחת הלך רבי לדיוספרא והורה במנורה כר׳ שמעון בנר איבעיא להו הורה במנורה כר׳ שמעון בנר להיתרא או דילמא הורה במנורה לאיסורא וכר׳ שמעון בנר להיתרא תיקו רב מלכיא איקלע לבי רבי שמלאי וטילטל שרגא ואיקפד ר׳ שמלאי ר׳ יוסי גלילאה איקלע לאתריה דר׳ יוסי ברבי חנינא טילטל שרגא ואיקפד ר׳ יוסי בר׳ חנינא ג)ר׳ אבהו כי איקלע לאתריה דר׳ יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא כי איקלע לאתריה דר׳ יוחנן ד)לא הוה מטלטל שרגא מה נפשך אי כרבי יהודה סבירא ליה ליעבד כרבי יהודה אי כר׳ שמעון סבירא ליה ליעבד כר׳ שמעון לעולם כר׳ שמעון ס"ל ומשום כבודו דר׳ יוחנן הוא דלא הוה עביד א"ר יהודה שרגא דמשחא שרי לטלטולה דנפטא אסור לטלטולה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו דנפטא נמי שרי לטלטולה ה)(דהואיל וחזי לכסות ביה מנא) רב אויא איקלע לבי רבא הוה מאיסן בי כרעיה בטינא אתיבי אפוריא קמיה דרבא איקפד רבא בעא לצעוריה א"ל מ"ט רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו שרגא דנפטא נמי שרי לטלטוליה א"ל הואיל וחזיא לכסויי בה מנא אלא מעתה כל צרורות שבחצר מטלטלין הואיל וחזיא לכסויי בהו מנא א"ל הא איכא תורת כלי עליה הני ליכא תורת כלי עליה מי לא תניא

השירים

רש"י

מותר לנטותה. דסתם כילת חתנים אין לה גג טפח שנקליטין יואלין לשני ראשי המטה באמצעה אחד לכאן ואחד לכאן ונותן כלונס׳ מזה לזה ומשליך האהל עליה והוא שופע לכאן ולכאן וכיון שאינו רחב טפח אינו אהל ואין בו לא בנין ולא סתירה: **בשל חוליות.** במנורה של פרקים שמא תפול ותתפרק ויחזירנה ונמצא עושה כלי: **חידקי.** חיתוכין סביב לה קרינ"ש ודומה לפרקים ומאן דחזי סבר של פרקים הוא: **גדולה.** הואיל ודרכה לעשותה של חוליות כי אית ביה חידקי סברי דחוליות הן ואסור אפילו לריש לקיש כדאמר לעיל ו) ניטלת בשתי ידים אסור לטלטלה: **כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי.** דכולי עלמא ידעי דלאו חוליות נינהו: **גזרינן.** אטו חוליות: **ומי אמר רבי יוחנן הכי.** הלכה כר׳ יהודה: **תהא משנתינו.** דמוכני דקתני הא אין עליה מעות שריא כגון שלא היו עליה בין השמשות והכי תידוק מינה טעמא דיש עליה מעות כשקדש היום הא אין עליה כשקדש היום שריא: **לדיוספרא.** מקום: **איבעיא להו.** חדא הוראה הואי והכי קאמר הורה במנורה להיתרא כדרך שהיה ר׳ שמעון מתיר בנר ישן או דילמא שתי הוראות הוו הורה במנורה לאיסור כדאמרן בדאית חידקי וגזרינן אטו חוליות וכר"ש הורה בנר להיתר: **וטלטל שרגא.** נר שכבה: **לעולם כרבי שמעון סבירא ליה.** דאי סבירא ליה דאסור לא הוה מטלטל ליה לכבוד ר׳ יהושע בן לוי דליעבד איסורא: **שרגא דמשחא.** שדלק נר של שמן: **שרי לטלטולה.** אחר שכבה כר׳ שמעון דלא מאיס: **אבל בנפטא.** דמסרח אפילו רבי שמעון מודה דלא חזי אלא למלאכתו: **איקפד רבא.** משום טינוף המטה: **ובעא לצעוריה.** בשאלות:

השירים

תוספות

רבי שמעון נר שהדליקו באותה שבת והא דלא פסיק רבי יוחנן כרבי מאיר דהא סבר לגמרי כוותיה דשרי מוקצה מחמת מיאוס ואסר מוקצה מחמת איסור נקט רבי יהודה משום דבכל מקום הוזכר גבי מוקצה ועוד דלא מצינו דאית ליה לרבי מאיר מוקצה מחמת איסור גרידא אלא בנר ישן דאיכא תרתי מחמת מיאוס ומחמת איסור אך לפי זה קשה לרשב"א דמשמע דנקט במנורה אין לנו כרבי שמעון אבל רבי שמעון מיהא שרי במנורה ולמאי דמפרש טעמא דמנורה משום דאדם קובע לו מקום היכי שרי רבי שמעון הא אמרי׳ בריש כל הכלים (לקמן דף קכג.) הכל מודים בסיכי וזירי ומזורי כיון דקפיד עלייהו מיחד להו מקום ונראה לפרש[א] דרבי יוחנן פסק כרבי יהודה במוקצה מחמת מיאוס וכ"ש במוקצה מחמת איסור א)כדמוכח בפרק בתרא (דף קנז.) דקאמר בכולי שבת הלכה כרבי שמעון בר ממוקצה מחמת מיאוס וחד אמר במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כרבי שמעון בר ממוקצה מחמת איסור דהיינו שהדליקו בה באותה שבת והא דקאמר אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון לאו משום דסבר כוותיה בנר אלא כלומר אין לנו שיתיר אפי׳ רבי שמעון דמיקל אלא בנר אבל במנורה[ו] אסר[ז] והשתא קיימי תרוייהו אחד ברייתא ולא מצי נמי למינקט רבי מאיר:

והא כילת חתנים דאדם קובע לה מקום. פי׳ רשב"א דאדם קובע לה מקום כמו למנורה ואפ"ה שרי שמואל אלא ודאי לא חשיב קביעות שלה ושל מנורה קביעות אלא היכא דקבע מקום לגמרי[ח] כדאמר בפ׳ כל הכלים (לקמן קכג. ושם):

דחוליות בין גדולה בין קטנה אסורה. קשה לר"י דבפ"ב דביצה (דף כב:) תנן ג׳ דברים ר"ג מחמיר כב"ש וחשיב אין זוקפין את המנורה ומשמע דב"ה שרי ומפרש התם בגמרא ז)הכא במנורה של חוליות עסקינן משום דמיחזי כבונה דב"ש סברי יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים וב"ה סברי אין בנין כו׳ אלמא שרי ב"ה מנורה של חוליות להחזיר[ט] ומאן דשרי בסוף פירקא להחזיר מטה של חוליות ברפוי איכא לאוקמא ה"נ ברפוי אבל למאן דאסר[י] קשה ותירץ ר"י[יא] דהתם מיירי כגון[יב] שהחוליות מחוברין יחד ואינם מתפרקין ופעמים מטין אותן ופעמים זוקפין אותן[יג] ח): **הורה במנורה להיתרא וכר"ש בנר נמי להיתרא או דילמא במנורה הורה לאיסורא וכר"ש בנר להיתרא.** וא"ת[יד] אמאי לא קאמר נמי או דילמא הורה במנורה להיתרא[טו] כרבי שמעון[טז] בנר[יז] וכרבי שמעון בנר לא סבירא ליה[יח] דכה"ג איתא באלו טריפות (חולין דף נו: ושם) הורו בטרפחת כרבי בזפק איבעיא להו הורו בטרפחת לאיסורא וכרבי בזפק להיתרא או דילמא הורו בטרפחת להיתרא כרבי בזפק וכרבי בזפק לא סבירא להו וי"ל דהכא לא שייך למיתלי[יט] מנורה בנר כדתלי טרפחת בזפק[כ] דהכא אין טעם אחד לשניהם דנר[כא] משום מוקצה ומנורה[כב] משום בנין[כג] ועוד דלא בעי למימר דר׳ לא סבר בנר כר"ש משום[כד] דריב"ל פסיק לעיל כר"ש ואם תאמר ובההיא דאלו טריפות אמאי לא קאמר נמי[כה] תרוייהו להיתרא כדאמר הכא או דילמא הורו בטרפחת להיתרא וכר׳ בזפק נמי להיתרא ומיהו בלאו הכי מגיהין שם הספרים ול"ג הורו בטרפחת לאיסורא דהא כ"ע שרו לה דתניא התם ט)היא האם היא טרפחת היא שלחופית ובניטל האם י)הוה עובדא והאכילה רבי טרפון לכלבים ואמר הלכה חמורך טרפון ואמר ליה רבי עקיבא טועה בדבר משנה אתה וגרס התם הורו בטרפחת להיתרא וכרבי בזפק להיתרא[כו] כו׳ ורש"י פי׳ הורה במנורה להיתרא כר"ש בנר וחדא הוראה הוי ואין נראה דאין לתלות מנורה בנר[כז] ועוד דאכתי הוי ליה למיבעיא או דילמא תרוייהו להיתרא: **דנפטא אסור לטלטלה.** פי׳ בקונט׳ אפילו לר"ש וכן משמע דהא שרגא דמשחא דשרי לטלטלה היינו לר׳ שמעון[כח] ועוד מדפריך רבא בסמוך לרבה ורב יוסף מ"ש מנרורות שבחצר ואי שרי ר׳ שמעון דנפטא[כט] תיקש׳ ליה לכ"ע אליבא דרבי שמעון לכך פי׳ בקונט׳ דהכא אליבא דר׳ שמעון קאי ואע"ג דרב אית ליה מוקצה י)גבי מטה שיחדה למעות[ל] ורבה נמי אית ליה כדאמר אביי ו)כל מילי דמר עביד כרב ורב יוסף נמי משמע דאית ליה מוקצה בפ׳ נוטל (לקמן קמב:)[לא] דקאמר כמה חריפא שמעתתא דדרדקי אימור דאמור[לב] בשבת לכתחילה מי אמור הכא אליבא דר"ש קאמר וליה לא ס"ל ומיהו נראה לפרש דהכא מיירי נמי אליבא דרבי יהודה ולא מיירי בהדליקו בו באותה שבת וה"ק שרגא דמשחא של מתכת שרי לטלטולה ואפילו לרבי יהודה כדתניא לעיל (ד׳ מד.) כל הנרות של מתכת מטלטלין דנפטא אסור אפי׳ לרבי שמעון דמאיס טפי מנר ישן ורבה ורב יוסף שרו אפי׳ לרבי יהודה דלא מאיס אלא שריחו רע וחזי לכסויי ביה מנא אבל נר ישן מקצה ליה לגמרי משום דמאיס ואפילו מכיסוי מנא: [ועי׳ תוס׳ מנחות מא: ד"ה כל מילין]:

ואמר

מסורת הש"ס

א) [לקמן פא: קיב: קמז: קמח: קנו: עירובין לג. ביצה לו: תענית יח. יבמות טז: מב: גיטין פא: ב"ק כט: לג. סט. לד: ב"מ לג. סנהדרין לד: שבועות ג: מנחות נב: חולין לא: מג. נדה ג. נו:], ב) [לעיל מד: כלים פי"ח מ"ב], ג) יבמות יד. ע"ש, ד) [ועי׳ תוספות ביצה כב. ד"ה וב"ה], ה) רש"ל מוחק זה, ו) [דף מה:], ז) [דף כב.], ח) [ועי׳ תוספות ביצה כב. ד"ה וב"ה], ט) [חולין נה:], י) [סנהדרין לג.], כ) [לעיל מד:], ל) [לעיל כב.],

גליון הש"ס

גמ׳ אמר ר׳ יהודה שרגא דמשחא. עי׳ לקמן דף קכב ע"ב תוס׳ ד"ה רחת: **תוס׳ ד"ה דנפטא וכו׳ ורבה נמי אית ליה.** עי׳ מנחות דף מא ע"ב תוס׳ ד"ה כל מילי. ובעירובין דף לג ע"ב תוס׳ ד"ה לא תימא:

לעזי רש"י

קרינ"ש. פגומים.

מוסף רש"י

הלכה כסתם משנה. רבי הוא סידר המשנה וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהן, כדי שלא יהו שנויה מפי יחיד ונראין כאילו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:). **מוכני שלה כו׳.** ראה רש"י לעיל מד ב. **וטילטל שרגא.** נר שהדליקו בו בשבת וכבה (יבמות יד.).

רבינו חננאל

ואוקמה רחבה במנורה דאית בה חידקי חידקי שהן כעין חוליות שנראה המעמידה או המטלטלה כבונה, הילכך דחוליות בין גדולה בין קטנה אסורה, לית בה חוליות ואית בה חידקי חידקי, גדולה אסורה דמיחלפא בגדולה של חוליות. כי פליגי במנורה קטנה דאית בה חידקי חידקי, ר׳ יוחנן סבר גזרינן קטנה דאית בה חידקי אטו גדולה דאית בה חידקי, וריש לקיש סבר לא גזרינן. **איני** דגזר ר׳ יוחנן והא איהו דאמר הלכה כסתם משנה, ותנן סתמא בכלים פרק י"ח במוכני של שידה ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות, ודייקינן מינה הא אין עליה מעות שריא, ואע"ג דהוו עליה כל בין השמשות ולא גזרינן כשאין עליה מעות אטו כשיש עליה מעות. וא"ר זירא תהא משנתנו בשלא היו עליה מעות כל בין השמשות (גזרי׳) שלא לשבור דברי ר׳ יוחנן, כלומר לא תקשי לך דר׳ יוחנן אדר׳ יוחנן. והא דהורה ר׳ (זירא ספרא) [בדיוספרא] עלתה בתיקו ועבדינן בה לחומרא ומוקמינן לה הורה ר׳ במנורה לאיסורא, וכר׳ שמעון בנר להיתרא. ר׳ **אבהו** מטלטל שרגא כר"ש, ובאתריה דר׳ יוחנן לא הוה מטלטל ליה משום כבודו דר׳ יוחנן. **(רב) [אמר רב יהודה]** שרגא דמשחא שרי לטלטלה. אבל שרגא דנפטא (הוה) אסיר, ורבה ורב יוסף שרו אפילו שרגא דנפטא. ואסיקנא משום דחזו לכסויי בהו מני דנפטא. ואם תאמר אי הכי כל צרורות שבחצר יטלטלו הואיל וחזו לכסויי בהו מנא דנפטא, שני צרורות הואיל ואינה תורת כלי עליהן

עין משפט נר מצוה

נו א ב מיי׳ פכ"ו מהל׳ שבת הלכה יא טוש"ע או"ח סי׳ רעט סעיף ז:

תוס׳ ישנים

א) ולפי זה חמור מוקצה מחמת מיאוס ממוקצה מחמת איסור לר׳ יוחנן דלא דחייה בידים כמו נבילה דפסק כר"ש ורב סבר איפכא דקאמר בפ"ק דחולין [דף טו.] ע"כ לא שרי ר"מ[ב] כו׳ אבל שוחט דאין ראוי לכוס לא[ג] ור"מ לית ליה בפרקין [לעיל מד.] מוקצה מחמת מיאוס[ד] להכי אמר בפרק בתרא דרב סבר כר"י מדכרכי דוזי דאסור דהוי מוקצה מחמת מיאוס כדפי׳ ר"ת בפ"ק מוכח מכ"ש דלדידיה מחמת איסור חמיר טפי[ה]:

מוסף תוספות

א. דר׳ יוחנן ור׳ יהושע איירו במוקצה מחמת מיאוס. תוס׳ הרא"ש. ב. במבשל דראוי לכוס. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ג. משמע דאית לי׳ לר"מ מוקצה מחמת איסור. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ד. גבי מטלטלים נר חדש אבל לא ישן, ר"מ אומר כל הנרות מטלטלים חוץ מן הנר שהדליקו בו באותו שבת. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ה. המוקצה מחמת מיאוס. תוס׳ לעיל יט: ד"ה הני. ו. מודה. תוס׳ הרא"ש. ז. וניחא להך פירושא דר"ש אסר במנורה. תוס׳ הרא"ש. ח. כמו בסיכי זיאירי ומזורי. תוס׳ הרא"ש. ט. וכ"ש דשרי לטלטל. רשב"א. [והכא] כ"ע לא פליגי דאסור. תוס׳ ביצה כב. ד"ה וב"ה. י. ברפוי. רשב"א. יא. [דהכא] מיירי שכולה של חליות ומפרקין אותה אברים אברים אבל. תוס׳ ביצה כב. ד"ה וב"ה. יב. [ש]אינה בעלת אברים. תוס׳ ביצה כב. ד"ה וב"ה. יג. וכיון דאינן מפורקין לגמרי ליכא משום בנין. חי׳ הר"ן לקמן מז. ד"ה ולענין. יד. פשיטא לן [וכו׳] להתירא. חי׳ הר"ן. טו. כגון שלא הדליקו בה באותה שבת, התיר לטלטלה. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. טז. דמתיר [הכא]. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. יז. שהדליקו בו באותה שבת. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. יח. להתירא. חי׳ הר"ן. משום דדחייה בידים. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. יט. היתר של. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. כ. דכי היכי דרבי לית ליה טרפות בזפק, כך לית להו טרפות בטרפחת. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. [ד]תרוייהו נקובי נינהו, הלכך איכא למימר דכיון דכולהו נקובי נינהו נקט כר׳ בזפק לדמיון בעלמא אע"ג דאינהו שרו בטרפחת ואסרי בזפק. חי׳ הר"ן. כא. שהדליקו בה באותה שבת. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. כב. שלא הדליקו בה באותה שבת, לא שייך לאסור מטעם מוקצה אלא. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. כג. כדאמר [הכא] דאית לי׳ חידקי וגזרינן אטו דחוליות. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. ליכא למתלי חד בחבריה. חי׳ הר"ן. אי לאו דס"ל כוותיה, דאתא לאשמעינן דס"ל כר"ש בנר. תוס׳ הרא"ש. כד. (מ)דמייתי ר׳ יהושע בן לוי להא מילתא. תוס׳ הרא"ש. כה. בטרפחת ובזפק. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא. כו. או דלמא הורו בטרפחת להיתרא כרבי בזפק אבל כרבי בזפק לא ס"ל, והשתא ניחא דלא מספקא ליה [התם] אם הורו בטרפחת לאיסורא דמלתא דפשיטא היא דשריא. תוס׳ חולין נו: ד"ה איבעיא.

כז. וכי לא מצאו היתר אחר בשבת אלא נר דר"ש. ריטב"א. כח. דלר׳ יהודה דמשחא נמי אסור בישן, [מחמת מיאוס. ריטב"א], ובחדש, אפי׳ של נפט למה יאסר. רמב"ן. כט. מאי תבעי ליה לרבא ורב יוסף. תוס׳ הרא"ש. ל. ואוקימנא כר׳ יהודה. רמב"ן. לא. במילתיה דרבא דהוה מנח סכינא אבר יונה. חי׳ הר"ן. לב. רבנן. תוס׳ הרא"ש.